

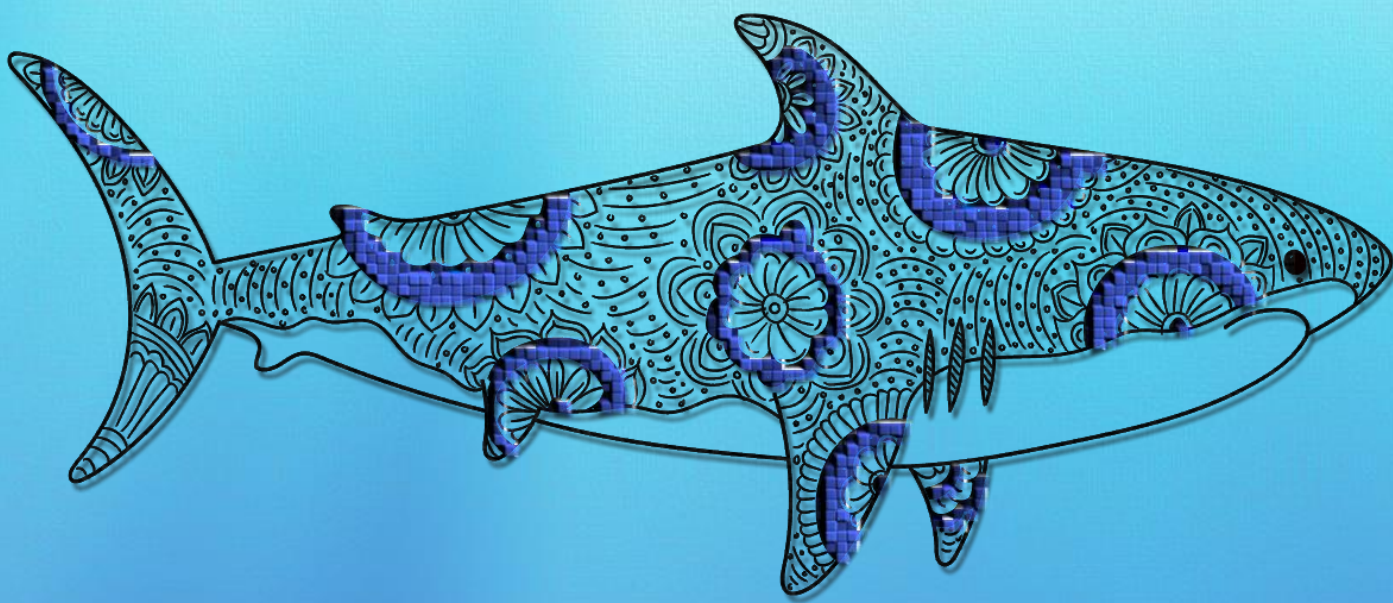
THE MEDITERRANEAN PEOPLE

אנשי
הים
התיכון

קהילת
הדרום

Delphis

על הים

להכיר את החיים בים התיכון

חוברת פעילויות לכל המשפחה מס' 2

פרק מיוחד על הכריש

רביעות הים הטיכון

משחק קלפים

1

משחק ים-יבשה

משחק התאמה

2

טאבו

משחק מילים על הים

3

מדריכי יצירה

בנושא הים

4

כריש

מגוון פעילויות בנושא

5

בואו להיות חלק מקהילות הים הטיכון

אשדוד-אשקלון * ים השרון * חוף הכרמל * ראש הכרמל * גליל מערבי
אנחנו פועלים למען שמורות ימיות בישראל ולקידום מודעות לשמירה על
הים והחוף.

חסמו על העצומה – למען שמורות ימיות בישראל

רביעות

הים - התיכון

גילאים: 5-99

מספר משתתפים: 2-5 שחקנים.

זמן המשחק: 25-60 דקות.

אביזרים נדרשים-

1. קלפי המשחק מודפסים וגזורים בהתאם.

קובץ המשחק – לחצו כאן

מכיל: 48 קלפי משחק. (סה"כ 12 רביעות)

הוראות-

1. תחילת המשחק: מערבבים את הקלפים ומניחים אותם בערמה כשפניהם למטה. כל משתתף מקבל ארבעה קלפים. קובעים מי יתחיל וממשיכים עם כיוון השעון.

2. משתתף שרוצה לאסוף קלפים של רביעה מסויימת, יונקים-ימיים, למשל, יפנה למשתתף אחר וישאל: "האם יש לך יונקים ימיים?". אם נענה בחיוב, ימשיך וישאל: "האם יש לך את הקלף דולפין מצוי?". אם השואל קיבל את הקלף שביקש, הוא יקרא בקול את המידע הכתוב עליו וימשיך לבקש קלפים נוספים. אם לא קיבל – ייקח קלף נוסף מהערמה, והתור יעבור לשחקן הבא.

3. משתתף שהשלים רביעייה מאותו הסוג יכריז על כך, ויניח את הרביעייה פתוחה מולו.

סיום המשחק: המשחק יסתיים כשיגמרו הקלפים בידי השחקנים. המנצח הוא מי שיהיו ברשותו מספר הרביעיות הגבוה ביותר.

• משחק ים-יבשה •

משחק התאמה

גילאים: 3-99

מספר משתתפים: +2, ניתן לשחק בקבוצות\בודדים.

זמן המשחק: כ-30 דקות.

אביזרים נדרשים-

1. כרטיסי משחק – שמות + תמונות

קובץ המשחק – לחצו כאן

מכיל: 26 כרטיסי תמונות חיות, 2 דפי

תשובות, 13 כרטיסיות שמות.

קובץ מידע על בעלי-החיים שבמשחק.

הוראות-

מטרת המשחק היא להתאים בין כרטיס בו רשום שם של יצור חי לכרטיסים בהם מופיעים תמונות בעל חיים יבשתי ובעל-חיים ימי בעלי אותו השם(ראו דוגמאות בתמונות המצורפות משמאל).

משחק זה אפשר לשחק בכמה דרכים.

דרך 1- לפזר את כלל השמות והתמונות של היצורים החיים הימים והיבשתיים בצורה גלויה על הרצפה. ולתת למשתתפי המשחק להתאים כל אחד בתורו זוג תמונות לשם.

דרך 2- לפזר רק את תמונות בעלי החיים על הרצפה, את כרטיסי השמות של בעלי החיים לערום לערמה וכל פעם לשלוף שם אחר, הראשון שיזהה את החייה הימית והיבשתית שקשורה לשם זה, יזכה בנקודה.

דרך 3- לגדולים (= לשחק את המשחק כמשחק רק עם התמונות.

כלב	סוס
מלפפון	צב
טווס	קיפוד
כלב	חשופית
ארנב	חתול

לאחר כל שיוך נכון ניתן לקרוא\להוסיף מידע על אותו בעל חיים ימי מתוך קובץ מידע.
**לקובץ המשחק מצורפים דפי תשובות.

טאבו

משחק מילים על הים

גילאים: +12

מספר משתתפים: +2, ניתן לשחק בקבוצות/בודדים.

זמן המשחק: 10-45 דקות.

אביזרים נדרשים- קלפי טאבו מודפסים.

קובץ המשחק – לחצו כאן

מכיל: 24 קלפי טאבו

הוראות-

מחלקים את המשתתפים ל-2-5 קבוצות/בודדים ומנחה. מערבבים את קלפי הטאבו ומחלקים את כל הקלפים בין השחקנים. על כל משתתף לקרוא על בעלי החיים שקיבל בקישור הבא. כל שחקן בתורו בוחר קלף מהיד שלו ועליו לתת לשאר המשתתפים רמזים כדי שיגלו מה שם בעל החיים שמופיע בקלף זה. אסור לו להשתמש במילים שמתחת לתמונה או בכותרת של הקלף. משתתף שגילה את התמונה שבקלף, מקבל את הקלף לידי. מנצח מי שבסוף המשחק יש ברשותו הכי הרבה קלפים.

תוספות אפשריות

- מי שכבר ניחש פעם אחת ולא הצליח עליו לתת לשאר השחקנים גם לנחש לפני שתורו יחזור.
- במהלך תיאור בעל החיים על הנציג לעמוד בכללים הבאים:
- א. אסור להשתמש בהברות או בחלקים מהמילה שאותה צריך לתאר.
- ב. אסור להשתמש בנגזרות של המילים (בית ספר = בית/ספר)
- ג. אסור להשתמש בראשי תיבות
- ד. חל איסור על חיקוי קולות.

*ניתן להשתמש בקלפי משחק אלו גם עבור משחק פנטומימה- זיהוי הבעל חיים\המושג הימי על ידי תנועות גוף ללא דיבור.

**מומלץ להיעזר במדריך בעלי החיים האינטרנטי- בקישור הבא

• מדריכי יצירה •

על הים

ציור – בעלי חיים ימיים

הכנת אביזרי תחפושת

מקל סוסים

כתר סנפיר

מסכת לווייתן

ראש מדוזה
ממטריה

טריגון-
תחפושת
מסדין

• מדריכי יצירה •

על הים

פיסול בפלסטלינה\חימר - בעלי חיים ימיים

צבים

כריש

דולפין

כלבים

סוסים

טריגון

דג

מדוזה

לוויתן

דפי צביעה

צבים

כריש

דולפין

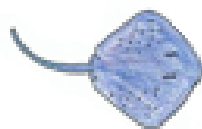
כלבים

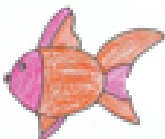
סוסים

טריגון

דג

מדוזה

לוויתן

• מדריכי יצירה •

על הים

אוריגמי – קיפולי נייר

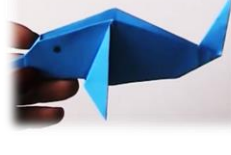
צבים

כריש

דולפין

כלבים

סוסים

טריגון

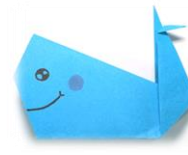
דג

מדוזה

לוויתן

תפירת בובה

צבים

כריש

דולפין

כלבים

סוסים

טריגון

דג

מדוזה

לוויתן

• מדריכי יצירה •

בשימוש חוזר

כריש מגליל נייר

צב ים מפקק

סוס-ים מצינור

טריגון מסדין

צב ים ממקלות
ארטיק

לוויתן בובה מג'ינס

מדוזה מגליל נייר

לוויתן משחק מכוס

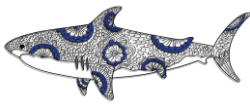
דג מגליל נייר

דג אפוא נייר

תיק דג מבדים

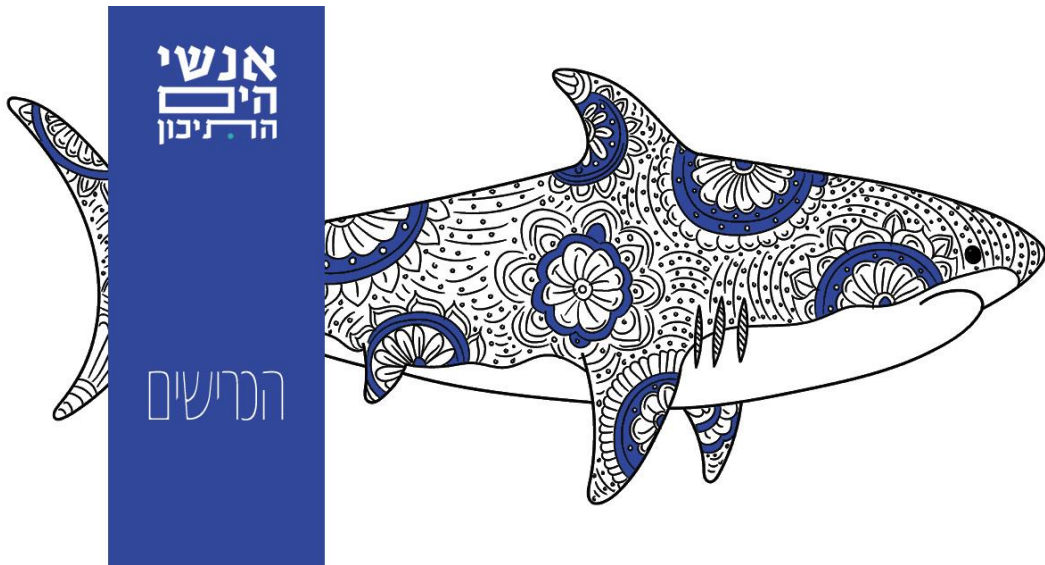

• כריש •

מגוון פעילויות

בים-התיכון בישראל ישנם שני מינים של כרישים: כריש עפרורי וכריש סנפירתן. כרישים אלו נצפים בעיקר באזור הצמוד לתחנת הכוח בחדרה.

הכריש הוא טורף-על הניזון בעיקר מדגי גרם שונים כמו סרדין, סלמון ואחרים, וכמו כן ניזון מכרישים אחרים ובטאים, יונקים ימיים ופגרים.

נקבת הכריש העפרורי משריצה בין 6-16 ולדות חיים אחרי הריון ארוך של כ-16 חודשים. כרישים צעירים ישהו בדרך כלל במים רדודים, ובוגרים במים עמוקים יותר של כ-200 מטר. כריש בוגר יגיע לגודל של כ-4 מטרים עם ולמשקל של כ-350 ק"ג.

בים התיכון מרבית אוכלוסיות הכרישים הגדולים הצטמצמו באופן דרמטי עד כדי הכחדה של יותר מ-90% ממיני הכרישים.

למידע נוסף לקריאה על הכריש – לחצו כאן
לסרטונים על הכריש - לחצו כאן

כריש • •

הידעת?

מגדיר כרישים בישראל – לחץ כאן

הכרישים שומרים על בריאותה של שרשרת המזון בים ובאוקיינוסים, כך שתהיה מספיק דגה בכדי להזין את אוכלוסיית העולם.

בני האדם הורגים מעל 100 מליון כרישים בשנה
כרישים הורגים בממוצע 5 בני אדם בשנה.

הכריש הטורף הגדול ביותר שחי אי פעם בכדור הארץ היה "כריש מגלודון" (גדול השן), מין פרה-היסטורי ממשפחת העמלצים, שנכחד לפני 25-1.5 מיליון שנים.

כרישים קיימים בכדור הארץ כבר 400 מיליון שנה, הם ותיקים פי 2 יותר מהדינוזאורים. לעומתם, אנחנו בני האדם המודרניים התפתחנו רק לפני 200 אלף שנה.

יש מעל 500 מינים שונים של כרישים בעולם ורובם אינם עולים על אורך של 1.2 מטר (כגובה ילד/ה בגיל 10-12).

אחד הכרישים הקטנים בעולם הוא "כריש פנס גמדי" ואורכו מגיע לגודל של בערך 21 סנטימטר (בערך המרחק מבוהן לזרת בכף יד פרוסה של מבוגר).

הכריש הגדול בעולם היינו "כריש לווייתני", האוכל רק פלנקטון זעיר וגדל עד לאורך של 15 מטר (כגובה בנין של 5 קומות).

בני האדם מכינים חליפות שחייה המחקות את עורו של הכריש, מאחר והבליטות דמויות השיניים שיש על עור הכריש מסייעות לו לשחות מהר יותר.

כריש מסוג "עמלץ כחול" יכול לשחות במהירות של עד 50 קילומטר לשעה (מהירות הנהיגה הממוצעת המקובלת בתוך אזור מיושב).

כמה סוגי כרישים (בהם עמלץ חוטמני ועמלץ הסלמון/אילתית) יכולים לחיות במימי הקוטב.

תורגם ע"י יעל גלוברמן – מתוך האתר supportoursharks

כריש •

הידעת?

כריש "מפרקתן הביניים" יכול לאבד כ 30,000 שיניים בימי חייו (לאדם בוגר יש 32 שיניים).

כרישי "עמלץ לבן, ו"עמלץ מקו" יכולים לווסת את טמפרטורת הגוף, כך שתהייה חמה יותר מהמים שסובבים אותם.

"כרישועל" (מסדרת דמויי עמלץ החיים באוקיינוס פתוח) יכול להמם את הטרף שלו באמצעות מכת זנב מתחת למים.

רק כ 5% ממעמקי האוקיינוס והים נחקרו ע"י בני האדם, יש לנו עוד הרבה מה ללמוד על כרישים ועל כלל היצורים הימיים!

האיבר הכי גדול בגופו של כריש הינו הכבד.

"כריש גדול הפה" חי במים עמוקים, ניזון מפלנקטון ומאוד נדיר. הוא התגלה ע"י חיל הים האמריקאי בשנת 1976 כשכריש זכר נתפס בטעות בעוגן מצנח של אחת האוניות, ליד חופי הוואי.

"כריש פנס גמדי" היינו כריש קטן החי במים עמוקים, הוא יוצר לעצמו אור באמצעות תאים שעל גופו.

"כריש הכותפת" הוא כריש קטן שלפעמים משתמש בסנפירים על מנת ללכת ולהתקדם על רצפת האוקיינוס.

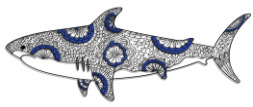
השלד בגוף הכריש עשוי סחוס ולא עצם (שלד האדם הינו גרמי - עשוי עצם).

אוכלוסיית הכרישים מסוגים שונים התמעטה ב 90% בגלל דייג יתר, ודייג ספציפי של כרישים למטרות מסחר בסנפירים שלהם.

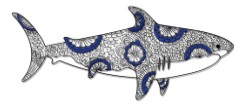
אנשי
הים
הר.תיכון

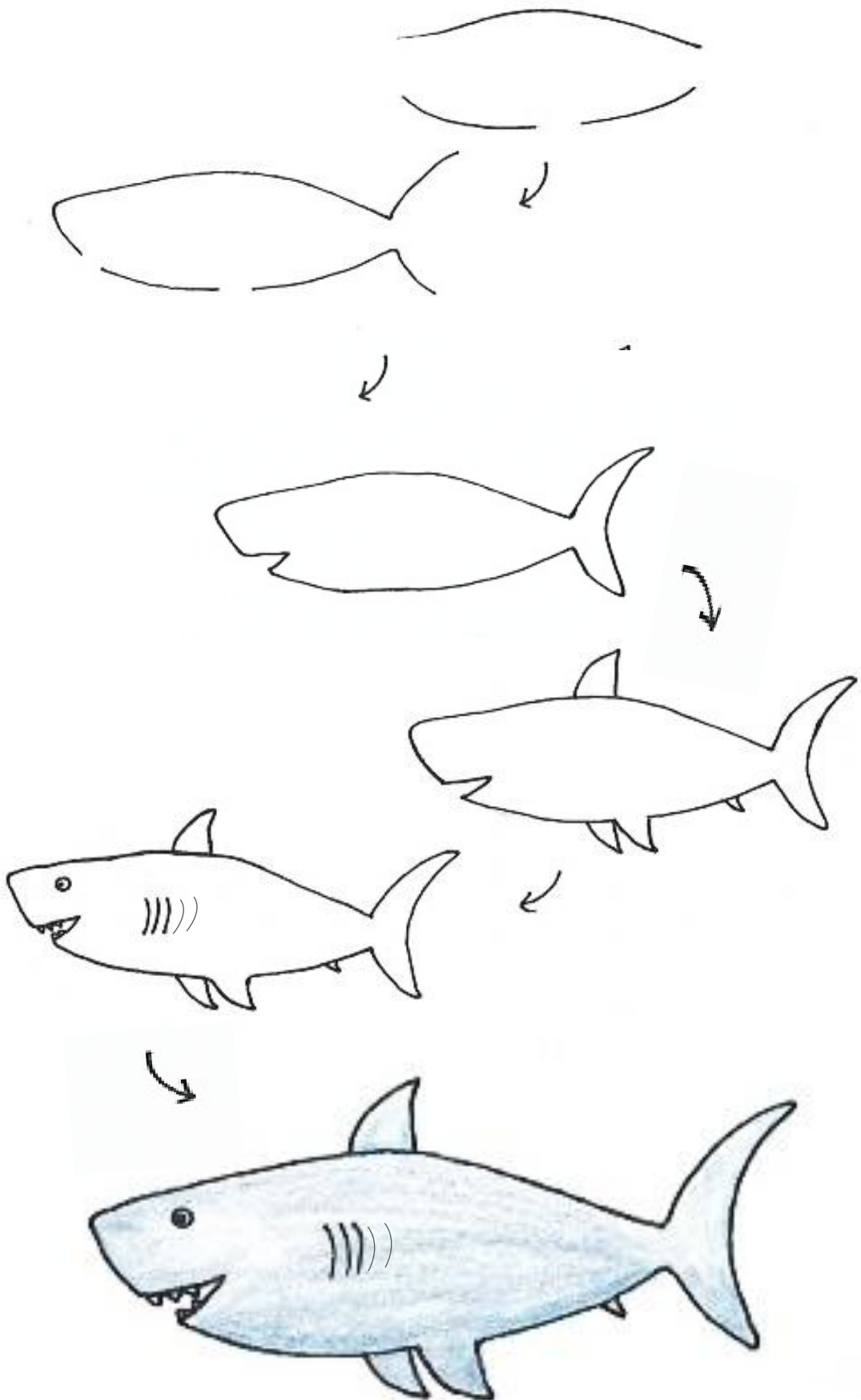
תורגם ע"י יעל גלוברמן – מתוך האתר supportoursharks

• כריש •

איך מציירים?

• כריש •

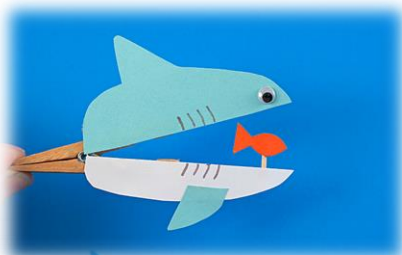
מדריכי יצירה מצולמים

כתר סנפיר

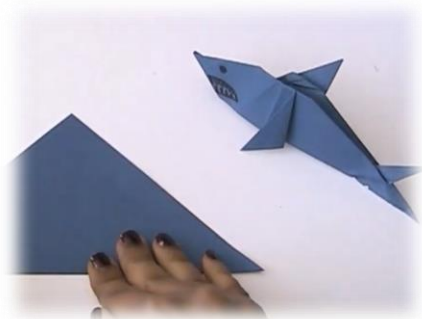
קלמר כריש

כריש מאטב כביסה

בובת כריש
מגליל נייר

אוריגמי

הכנת כריש
מפלסטלינה

דפי צביעה

כריש

תסריט

מוכנים להיות חלק מסרט?

לפניכם טקסט הלקוח מתוך הסרט

"חידת הכריש"

אתם יכולים להדפיס \ לצייר לכם את דמויות המשחק

דג דבק (רמורה) - המארכת של המשחק, סרטן ים גדול, דקר (לוקוס), טריגון, כריש כותפות (ממשפחת כרישי הבמבוק), קהל

רמורה - אני דג דבק וגם המארכת של המשחק
קהל - האם את כריש? (כולם שואלים פה אחד)

רמורה - הי חבר'ה, הביטו על הראש השטוח שלי, הוא פועל כמו כיפה נצמדת, הוא טוב על מנת להידבק לכל מיני דברים כמו כרישים. באמצעותו כבר תפסתי טרמפ עם כל מיני כרישים, אני פשוט מוצאת כריש ונדבקות אליו עם הראש הכיפתי שלי. אין אף אחד שמכיר כרישים כמוני! לכן אני המארכת של המשחק.

קהל - האם את כריש? (כולם שואלים פה אחד)

רמורה - בואו נפגוש את המתמודד הראשון, סרטן הים.
סרטן ים - האם אני כריש?

רמורה - כריש הינו דג, האם אתה דג?

סרטן הים - המממ...לא, אני לא דג.

רמורה - אז מצטערת (צליל של ביטול), אתה לא כריש, אתה סרטן ים. בואו נזמין את המתמודד הבא - את הדקר.

דקר - האם אני כריש?

רמורה - האם אתה דג?

דקר - כן!! (צלצול של הצלחה).

רמורה - האם השלד שלך עשוי סחוס?

דקר - לא, השלד שלי עשוי מעצמות.

רמורה - אני מצטערת (צלצול של ביטול), אבל שלד הכריש עשוי סחוס ולא עצם, דבר שמאפשר לו להיות מאוד גמיש בתנועה, כתוצאה מכך ממש כיף לתפוס איתו טרמפ, כמובן אם רק תצליח להדביק את ראשך על אחד מהם. אוקי, בואו נמשיך ונזמין את המתמודד השלישי - הטריוגון.

כריש

תסריט

טריגון- האם אני כריש?

רמורה- האם אתה דג?

טריגון- כן!! (צלצול הצלחה).

רמורה- האם השלד שלך עשוי סחוס?

טריגון- כן!! (צלצול הצלחה).

רמורה – האם יש לך 5-7 פתחי זימים בצדי הראש?

טריגון- כמעט, אבל פתחי הזימים שלי נמצאים מתחת לראש, האם זה נחשב?

רמורה- אני מצטערת (צלצול ביטול), אתה לא כריש. לכרישים יש לפחות 5 פתחי זימים בכל צד של הראש. אבל אתה קרוב משפחה של הכרישים, ממש קרוב! ועכשיו, המתמודד האחרון, היצור הקטן מפפואה ניו גינאה.

כותפת - האם אני כריש?

רמורה- האם אתה דג?

כותפת - כן!! (צלצול הצלחה).

רמורה- האם השלד שלך עשוי סחוס?

כותפת - כן!! (צלצול הצלחה).

מורה - האם יש לך לפחות 5 פתחי זימים בכל צד של הראש?

כותפת - כן, בהחלט!! (צלצול הצלחה)

רמורה- יכול להיות שזה המנצח!? שאלה אחרונה. על עור הכרישים יש בליטות הנקראות "שיני עור" שבגללן העור מחוספס למגע, האם יש לך עור מחוספס?

כותפת - כן!! (צלצול הצלחה).

רמורה- אז ברכותי!! אתה כריש!! אתה למעשה כריש כותפות. כעת שניצחת במשחק, מה אתה מתכוון לעשות?

כריש כותפות - אני מתכוון לאכול קצת תולעים.

רמורה- וואוו, גם כריש שהולך על קרקעית הים וגם אוכל תולעים! מדהים! יש כל כך הרבה סוגי כרישים יש בעולם הים, גדולים וקטנים, אני מקווה לתפוס פעם טרמפ על הכריש הכי גדול! אבל זה בפעם אחרת.

קהל - האם אתה כריש? (כולם יחד פעם אחרונה)

לקבלת עוד חוברות "על הים"
הזמנות לאירועים ועוד.
מוזמנים לעקוב אחרינו

חוברת זו נוצרה ע"י קהילת הדרום של אנשי הים התיכון

תודה מיוחדת ל:

יעל גלוברמן, מרב קניגסוולד, יסמין בר מאיר, איליה
אפוסטלוב, שני טובול